

اعلامیه رفع خشونت علیه زنان

تاریخ انتشار: ۲۹ آذر ۱۳۷۲
 نوع متن: قوانین بین الملل

قطعنامه ۱۰۴/۴۸ مجمع عمومی، ۲۰ دسامبر ۱۹۹۳

مجمع عمومی

با توجه به عاجل بودن اقدام جهت بهره‌مندی همگانی زنان از حقوق و مبنای مربوط به برابری، امنیت، آزادی، تمامیت و شأن اتباع بشر، با توجه به اینکه این حقوق و مبنای در برخی از اسناد بین‌المللی چون اعلامیه جهانی حقوق بشر^[1]، میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی^[2]، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی^[3]، کنوانسیون لغو تمامی اشکال تبعیض نسبت به زنان^[4]، و کنوانسیون علیه شکنجه و دیگر مجازات‌ها و رفتارهای خشن، غیرانسانی یا تحقیرآمیز قید شده است^[5]؛

با توجه به اینکه اجرای واقعی کنوانسیون حذف تمامی اشکال تبعیض نسبت به زنان در خدمت حذف خشونت علیه زنان است و اعلامیه رفع خشونت علیه زنان در قطعنامه حاضر، این روند را تقویت و تکمیل خواهد کرد،

نگران از مشاهده اینکه خشونت علیه زنان، در تضاد با برابری، توسعه و صلح و همان طور که پیش از این در "راهبردهای اقدام مربوط به آینده- ناپروبی" برای تعالی زنان قید شده^[6]، و سلسله تدابیری جهت مبارزه با خشونت علیه زنان توصیه شده، مانع عملی شدن کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان است؛

با تأیید اینکه خشونت علیه زنان، نقض حقوق فرد و آزادی‌های اساسی است و بخشاً یا تماماً، مانع برخورداری آنان از حقوق و آزادی‌های یادشده است، و نگران از اینکه این حقوق و آزادی‌ها در موارد خشونت علیه زنان محترم شمرده نمی‌شوند؛

با علم به اینکه خشونت علیه زنان بیانگر تناسب فوای تاریخاً نابرابر میان مردان و زنان است، و منجر به اعمال سلطه و تبعیض توسط مردان و جلوگیری از پیشرفت زنان شده، و از جمله مکانیسم‌های اصلی اجتماعی است که فرودستی زنان نسبت به مردان نتیجه آن است؛

با توجه و نگران از اینکه برخی از گروه‌های زنان، همچون زنان متعلق به اقلیت‌ها، زنان بومی، پناهندگان زن، زنان کوچنده، زنان ساکن مناطق روستایی یا دور افتاده، زنان فاقد درآمد، زنان آسایشگاهی، زنان بازداشتی، دختران خردسال، زنان معلول، زنان کهنسال و زنان ساکن مناطق جنگی، به ویژه در برابر خشونت آسیب‌پذیراند؛

با یادآوری جمع‌بندی مندرج در بند ۲۳ ضمیمه قطعنامه ۱۵/۱۹۹۵ شورای اقتصادی و اجتماعی، مورخ ۲۴ مه ۱۹۹۰ که بر طبق آن خشونت اعمال شده نسبت به زنان در خانواده و در اجتماع، با هر درآمد، طبقه اجتماعی و فرهنگی که باشند، در همه جا رایج است، و اینکه باید تدابیر فوری و مؤثری برای رفع تأثیرات این خشونت اتخاذ شود؛

نیز با یادآوری قطعنامه ۱۸/۱۹۹۱ شورای اقتصادی و اجتماعی، مورخ ۳۰ مه ۱۹۹۱، که در آن تدارک طرح قطعنامه‌ای بین‌المللی که صریحاً به مسئله خشونت علیه زنان بپردازد، توصیه شده است؛

با توجه و رضایت از خدمتی که جنبش زنان در جلب اذهان به خصلت، وخامت و گستردگی مسئله خشونت علیه زنان کرده است؛

نگران از مشاهده اینکه زنان به ویژه به دلیل استمرار خصلت بومی خشونت، به سختی می‌توانند از برابری حقوقی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در جامعه برخوردار شوند؛

با توجه به ملاحظات فوق، به ضرورت تعریف صریح و کامل خشونت علیه زنان، به لزوم بیانیه‌ای بسیار روشن در باره حقوقی که رفع خشونت علیه زنان را، در همه اشکال آن، تضمین کند، به ضرورت تعهد دولت‌ها به پذیرش مسئولیت‌هایشان، و به ضرورت تعهد جامعه بین‌المللی برای خاتمه بخشیدن به خشونت علیه زنان، باور دارد.

ماده نخست

در توضیح اعلامیه حاضر، مفهوم "خشونت علیه زنان" بیانگر هرگونه عمل خشونت‌آمیز علیه جنس مؤنث است که موجب وارد آمدن آسیب یا درد جسمانی، جنسی یا روانی به زنان شود یا می‌تواند بشود، و همین طور تهدید به چنین اعمال، اجبار یا محروم کردن خودسرانه از آزادی، چه در زندگی اجتماعی و چه در زندگی شخصی.

ماده ۲

خشونت علیه زنان، بی آنکه به موارد زیر محدود شود، شامل اشکال زیر است:

(الف) خشونت جسمی، جنسی و روانی در خانواده، از جمله ضربه‌ها، رفتارهای خشن جنسی نسبت به دختران خردسال، خشونت‌های مرتبط با جهیزیه، تجاوز شوهر، ختنه کردن و دیگر سنت‌های زیان‌بخش رایج، خشونت خارج از روابط همسری، خشونت در رابطه با بهره‌کشی؛

(ب) خشونت جسمی، جنسی و روانی در جامعه، از جمله تجاوز، رفتارهای خشن جنسی، اذیت و آزار جنسی و ارباب در محیط کار، در مؤسسات آموزشی و غیر آن، قوادی و واداشتن به فحشا؛

(ج) خشونت جسمی، جنسی و روانی که توسط دولت صورت می‌گیرد یا از جانب آن، در هر کجا که باشد [در خانواده و در جامعه]، نادیده انگاشته می‌شود.

ماده ۳

برخوررداری و حمایت از کلیه حقوق فرد و آزادی‌های اساسی زنان، در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، مدنی و غیر آن، باید به طور متساوی با مردان تضمین شود. از جمله این حقوق عبارت‌اند از:

(الف) حق زندگی [7]؛

(ب) حق برخوردارگی از برابری [8]؛

(ج) حق برخوردارگی از آزادی و امنیت شخص [9]؛

(د) حق برخوردارگی برابر از حمایت قانون [10]؛

(ه) حق برخوردارگی از عدم تبعیض، به هر شکل [11]؛

(و) حق برخوردارگی از شرایط کار عادلانه و رضایت‌بخش [12]؛

(ز) حق مصون بودن از شکنجه، مجازات یا رفتارهای خشن، غیرانسانی یا تحقیرآمیز [13]؛

ماده ۴

دولت‌ها موظف‌اند خشونت علیه زنان را محکوم کرده و از عنوان کردن ملاحظات مربوط به آداب و رسوم، سنت یا مذهب برای شانه خالی کردن از وظیفه رفع خشونت، خودداری کنند. دولت‌ها موظف‌اند با استفاده از همه وسایل مناسب و بدون فوت وقت سیاستی برای رفع خشونت علیه زنان در پیش گیرند، و به این منظور:

(الف) چنانچه هنوز کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان را امضاء نکرده‌اند، آن را امضاء کنند، به آن ملحق شوند و قید و شروط هاپی را که گذاشته‌اند پس بگیرند؛

(ب) از هر نوع خشونت علیه زنان خودداری کنند؛

(پ) برای جلوگیری از اعمال خشونت‌آمیز علیه زنان، با جدیت لازم عمل کنند و در باره این اعمال، چه از جانب دولت باشد و چه از جانب اشخاص، تحقیق کرده و [عاملان را] طبق قوانین کشوری مجازات نمایند؛

(ج) در قوانین جزائی و مدنی کشور، قانون کار یا قوانین اداری، کیفرهای مناسبی برای مجازات و ترمیم خسارت‌های ناشی از خشونت علیه زنان، پیش‌بینی کنند، زنان قربانی خشونت باید به دستگاه قضایی و قانونگذاری کشور دسترسی داشته باشند و قوانین کشور باید غرامتی عادلانه و مؤثر برای خسارت وارده به آنان پیش‌بینی کند؛ بعلاوه، دولت‌ها موظف‌اند زنان را از این ساز و کارها برای برخوردار شدن از جبران خسارت آگاه گردانند؛

(چ) امکان تهیه طرح‌های اقدام در سطح کشور را برای پیشبرد حمایت از زن در برابر کلیه اشکال خشونت مورد بررسی قرار دهند یا مقرراتی را به همین منظور، با توجه به همکاری سازمان‌های غیردولتی، به ویژه سازمان‌هایی که به طور مشخص به این مسئله می‌پردازند، در طرح‌های موجود بگنجانند؛

(ح) برای تسهیل حمایت از زنان در مقابل خشونت و برای تضمین اینکه زنان به علت قوانین، روش‌های جلوگیری یا نوع دیگری از مداخلات که ویژگی‌های خاص هر جنس را در نظر نمی‌گیرند، متحمل خشونت مضاعف نشوند، راهبردهای پیش‌گیری و کلیه تدابیر حقوقی، سیاسی، اداری و فرهنگی فراهم کنند؛

(خ) با توجه به منابعی که در اختیار دارند، در هر مورد ممکن، بر حسب نیاز، با استمداد از همکاری‌های بین‌المللی، برای زنان قربانی خشونت، و در صورت لزوم برای فرزندان‌شان، کمک‌های تخصصی و نیز ایجاد وضعیت عادی زندگی، کمک‌های درمانی به فرزندان، مداوا،

مشورت، خدمات بهداشتی، اجتماعی و حمایتی تأمین کنند و دیگر تدابیر لازم برای بازگرداندن آنان به زندگی عادی، از نظر جسمی و روحی، اتخاذ کنند؛

(د) برای تأمین منابع مالی اقدامات مربوط به رفع خشونت علیه زنان، اعتبارات کافی در بودجه کشور اختصاص دهند؛

(ذ) توجه کنند که مأموران سرویس‌های انتظامی و نیز کارمندانی که وظیفه اجرای سیاست‌های ناظر بر جلوگیری از خشونت علیه زنان را به عهده دارند و تحقیقات لازم را برای مجازات متهمان دنبال می‌کنند، دوره آموزشی خاصی جهت آشنایی با نیازمندی‌های زنان بگذرانند؛

(ر) تدابیر مناسبی، به ویژه در زمینه تعلیم و تربیت، اتخاذ کنند تا ذهنیت اجتماعی و فرهنگی مردان و زنان را متحول کرده و خام‌دوری‌ها، آداب و رسوم و رفتارهایی را که مبتنی بر فرادستی یا فرودستی یکی از دو جنس نسبت به دیگری است و یا کلیشه‌ی مربوط به نقش مذکر و مؤنث را از میان بردارد؛

(ز) با توجه به وقوع خشونت علیه زنان در اشکال گوناگون، و به ویژه، خشونت در خانه، تحقیقات را تسهیل کنند، داده‌ها را گردآورند و آمارگیری کنند و از تحقیقات در مورد علل، ماهیت و وخامت پیامدهای خشونت علیه زنان و همین‌طور از تحقیقات مربوط به اثربخشی تدابیر اتخاذ شده برای جلوگیری و جبران خشونت علیه زنان، آمارگیری‌های یاد شده و جمع‌بندی کارهای تحقیقی که برای انتشار عمومی است، حمایت کنند؛

(س) تدابیری برای رفع خشونت علیه زنان، به ویژه زنان آسیب‌پذیر اتخاذ کنند؛

(ش) در گزارش‌هایی که در اجرای مفاد اسناد بین‌المللی حقوق بشر ارائه می‌شود، اطلاعات در باره خشونت علیه زنان و تدابیری را که برای کاربست اعلامیه حاضر اتخاذ شده است، بگنجانند؛

(ح) از تدوین رهنمودهای لازم برای کمک به کاربست اصول مذکور در اعلامیه حاضر حمایت کنند؛

(خ) اهمیت نقش جنبش‌های زنان و سازمان‌های غیردولتی جهان را در تنویر افکار در مورد خشونت علیه زنان و برطرف ساختن آن به رسمیت بشناسند؛

(ج) اقدامات جنبش‌های زنان و سازمان‌های غیردولتی و همکاری با آنان را در سطوح محلی یا ملی و بین‌المللی تسهیل و تشویق کنند؛

(چ) سازمان‌های بین‌حکومتی محلی را که در آن عضویت دارند، تشویق کنند تا رفع خشونت علیه زنان را در برنامه‌های خود وارد کنند.

ماده پنج

نهادهای تخصصی و دیگر ارگان‌های سیستم ملل متحد باید در حوزه صلاحیت خود، به شناسایی و تضمین اجرای حقوق و اصول مندرج در اعلامیه حاضر، به ویژه با توجه به موارد ذیل، یاری رسانند:

(الف) از همکاری بین‌المللی و منطقه‌ای که هدف‌اش تعیین استراتژی‌های منطقه‌ای مبارزه علیه خشونت، تبادل داده‌های تجربی و تأمین مالی برنامه‌های مربوط به رفع خشونت علیه زنان است، حمایت کنند؛

(ب) از برگزاری گردهمایی‌ها و سمینارها به منظور آشنایی همگان با مسئله رفع خشونت علیه زنان حمایت کنند؛

(ج) برای اینکه خشونت علیه زنان، آن‌طور که باید مورد بررسی قرار گیرد، هماهنگی و مبادله میان ارگان‌های سیستم ملل متحد را که طبق اسناد حقوق بشر ایجاد شده و موظف به شناخت مسئله خشونت علیه زنان‌اند، حمایت کنند؛

(د) در تجزیه و تحلیل‌های خود از جهت‌گیری‌ها و مشکلات اجتماعی، همچنانکه که در گزارش‌های ادواری در باره وضعیت اجتماعی جهان معمول است، جایی به گرایش‌های خشونت آمیز علیه زنان اختصاص دهند؛

(ه) از همکاری با ملل متحد و دوایر آن حمایت کنند تا مسئله خشونت علیه زنان، به ویژه زنان متعلق به طبقات آسیب‌پذیر، در برنامه‌های جاری گنجانده شود؛

(و) با توجه به خشونت علیه زنان، رهنمودها یا دستورالعمل‌هایی تنظیم کنند که جایی به تدابیر مذکور در اعلامیه حاضر اختصاص دهند؛

(ز) در اجرای وظایف‌شان در رابطه با کاربست مفاد اسناد حقوق بشر، در صورت مقتضی، جایی به مسئله خشونت علیه زنان اختصاص دهند؛

(ح) با سازمان‌های غیردولتی در مورد مسئله خشونت علیه زنان همکاری کنند.

ماده ۶

هیچ چیز در اعلامیه حاضر، اجرای مقررات قانونی يك کشور یا يك کنوانسیون، معاهده یا سند بین‌المللی در حال اجرا در يك کشور که به نحو مؤثرتری امکان رفع خشونت علیه زنان را فراهم می‌کند به مخاطره نخواهد افکند.

- [1] - قطعنامه 217 (III)A
- [2] - ر. ک به قطعنامه 2200 (A) XXI ، ضمیمه
- [3] - همان
- [4] - قطعنامه 180/34 ، ضمیمه.
- [5] - قطعنامه 46/39 ، ضمیمه.
- [6] - گزارش کنفرانس جهانی مأمور مطالعه و بررسی نتایج دهساله ملل متحد برای زنان.
- [7] - اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۳؛ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۶.
- [8] - میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۲۶.
- [9] - اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۳؛ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۹.
- [10] - میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۲۶.
- [11] - میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۲۶.
- [12] - اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۱۲؛ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ماده ۶ و ۷.
- [13] - اعلامیه جهانی حقوق بشر، ماده ۵؛ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، ماده ۷؛ کنوانسیون علیه شکنجه و دیگر مجازات‌ها یا رفتارهای خشن، غیرانسانی یا تحقیرآمیز.

کپی رایت بنیاد عبدالرحمن برومند ^۱ [بالای صفحه](#)